Onderwijsboulevard 225
5223 DE 's-Hertogenbosch

Postbus 315
5201 AH 's-Hertogenbosch

073 - 720 08 48
info@rnob.nl
www.rnob.nl

IBAN NL75 BNGH 0285 1738 63

Aan gemeenteraden en algemeen besturen waterschappen van RNOB
c.c. colleges van B&W en dagelijkse besturen waterschappen van RNOB

Datum:	30 april 2024
Ons Kenmerk:	RNOB-2024-037
Bijlage(n):	1) Concept-jaarplan 2025 2) Jaarplan 2025 in één oogopslag
Betreft:	Mogelijkheid voor indienen zienswijze op concept-jaarplan met begroting 2025 RNOB

Geachte leden van de gemeenteraden en algemeen besturen,

Hierbij bieden wij u het concept-jaarplan met begroting 2025 'Samenwerken met nieuw elan' van RNOB aan. De hoogtepunten van het jaarplan leest u in het 'jaarplan in één oogopslag.' Vanwege iBabs werken de hyperlinks in de documenten niet. Voor een concept-jaarplan met werkende hyperlinks wordt verwezen naar de website: www.rnob.nl/publicaties. Wij verzoeken u eventuele zienswijze aan ons kenbaar te maken.

Tegelijk met dit concept-jaarplan wordt ook het voorstel voor een nieuw Samenwerkingsconvenant voor zienswijze aan u voorgelegd. Dit concept-jaarplan is gebaseerd op dit convenant maar loopt daarmee wel vooruit op het definitieve Samenwerkingsconvenant.

Zienswijze indienen
Het jaarplan 2025 RNOB wordt definitief vastgesteld door het Dagelijks Bestuur op 4 juli 2024. Uw eventuele zienswijze zien wij graag tijdig tegemoet, zodat deze bij de definitieve vaststelling meegewogen kan worden. U kunt uw reactie mailen naar secretariaat@rnob.nl.

Bij voorbaat hartelijk dank!

Met vriendelijke groet,
Namens het Dagelijks Bestuur,

drs. R.P.J.M. Peerenboom
Regiomanager RNOB

Jaarplan 2025 in één oogopslag

RNOB

Samenwerken met nieuw elan

2025 is het eerste jaar dat wij als 10 gemeenten en 2 waterschappen in RNOB samenwerken op basis van het nieuwe samenwerkingsconvenant en de afspraken over de uitvoering ervan. Opgaven als mobiliteit en bereikbaarheid, wonen, verduurzamen van bedrijventerreinen, klimaatadaptatie en transitie landbouw blijven onverminderd actueel. En het puzzelen met de schaarse ruimte die daarvoor beschikbaar is.
“We zijn trots op het vertrouwen én de energie die in onze regionale samenwerking zit. Die energie zien we vooral terug in de kruisbestuivingen die in onze regio ontstaan. Wij weten als geen ander: alleen door samen te werken en elkaar iets te gunnen, zorgen we voor goede toekomst van Noordoost-Brabant.”

Jack Mikkers, voorzitter RNOB

Financiën

Het totale budget voor 2025 is **ruim € 2 miljoen**.
Om de begroting sluitend te maken, wordt € 150.000 uit de overige reserve onttrokken.

Onze opgaven

Vitale leefomgeving

Een gezonde en veilige leef-, woon- en werkomgeving voor onze inwoners.

Duurzaam bereikbaar

Comfortabel, duurzaam en veilig reizen in en naar onze regio.

Aantrekkelijk vestigen

Goed starten en groeien in onze innovatieve en ondernemende regio.

Behoud van talent

Voldoende fijne (woon) voorzieningen voor onze inwoners.

Een sterk verhaal

Voorbeeldregio voor integrale, gebiedsgerichte aanpak van maatschappelijke opgaven.

Onze activiteiten

Aanjagen van regionale gebiedsprocessen.

Aanjagen regionale programma’s Klimaatadaptatie en Natuur en Landschap.

Faciliteren van proeftuinen en fieldlabs voor kringlooplandbouw.

Uitvoeren van het Multimodaal Mobiliteitspakket RNOB: versnellen van mobiliteitstransitie, duurzame bereikbaarheid kernen en steden en infrastructurele verbetertrajecten.
Dit pakket dient als basis voor de (financiële) afspraken die we met provincie en Rijk maken.

Voortzetten van 1-Loket voor afstemming vestiging nieuwe bedrijven in de regio.

Regionale afstemming over verduurzaming bedrijventerreinen.

Afronding en vervolg regionale pilot Brabants Migratie Informatiepunt (Veghel).

Intensieve samenwerking met Noordoost Brabant Werkt over arbeidsmarkt in de regio.

Monitoren van nakoming regionale afspraken over huisvestingsopgave voor internationale werknemers.

Ondersteunen bij uitvoering regionale Woondeal voor het bouwen van woningen voor o.a. jongeren en jonge gezinnen.

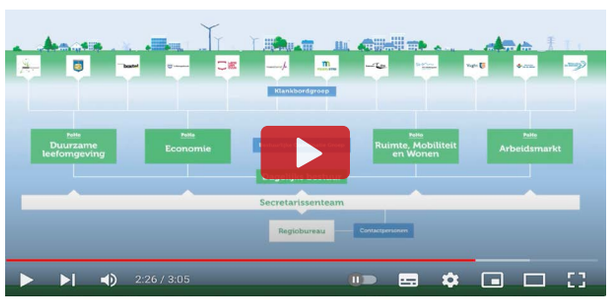
Lobby op (en hopelijk start van een nieuwe) Regio Deal, landelijk gebied en wonen.

Versteviging samenwerking met provincie Noord-Brabant.

Regio Deal Noordoost Brabant

vanaf 1-1-2025 maakt Heusden geen deel meer uit van onze samenwerking.

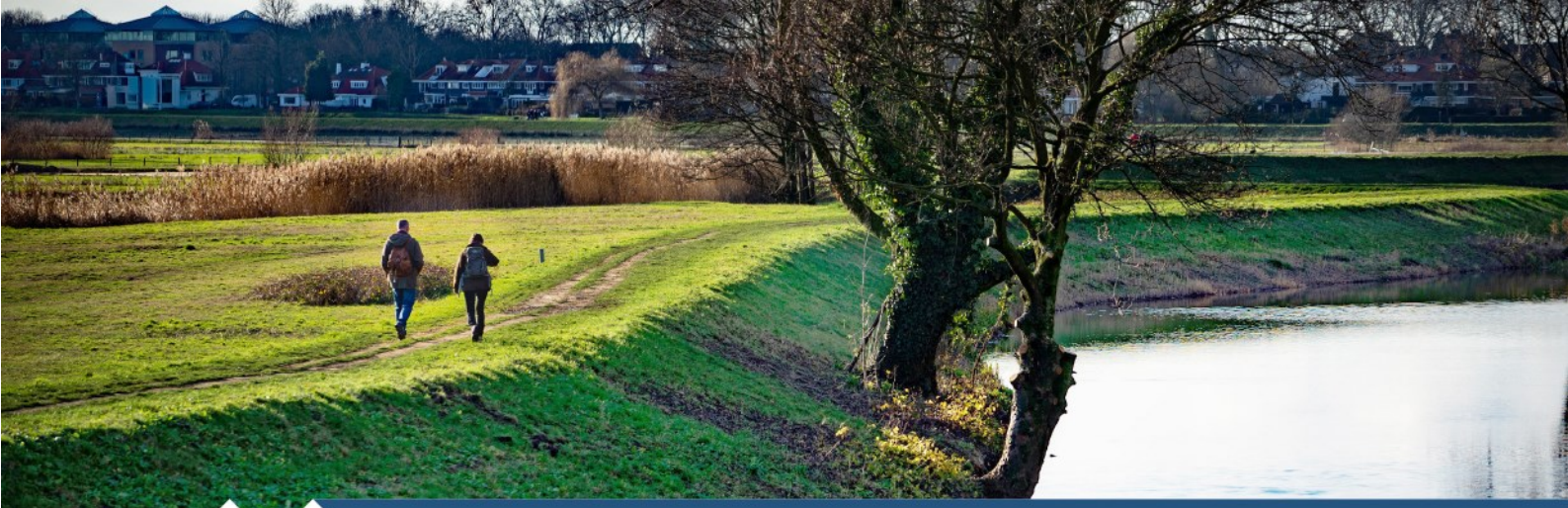

Onze organisatie

Volg ons

Abonneren op onze **nieuwsbrief**

Kijk voor meer informatie op **www.rnob.nl**

concept

Jaarplan en begroting 2025

Versie voor mogelijkheid indienen zienswijzen voor gemeenteraden en AB-waterschappen

RNOB

Samenwerken met nieuw elan

Voor u ligt het jaarplan 2025. Het wordt het eerste jaar dat we in RNOB samenwerken op basis van het nieuwe Samenwerkingsconvenant en de afspraken over de uitvoering ervan. Op het moment van het opstellen van dit jaarplan zijn we daar in de regio nog volop mee bezig: raadsleden, algemeen bestuursleden, bestuurders en ambtelijke ondersteuners. We doen dat zo omdat dat bij onze samenwerking past. Dit jaarplan is gebaseerd op het voorstel Samenwerkingsconvenant wat tegelijk voorgelegd voor zienswijze in de gemeenteraden en de AB-waterschappen. Na afweging van de zienswijze wordt het nieuwe Samenwerkingsconvenant voor definitieve vaststelling aan gemeenteraden en AB-waterschappen aangeboden.

Op inhoud blijven de maatschappelijke en economische opgaven waar onze regio voor staat, onverminderd actueel. Met opgaven als mobiliteit en bereikbaarheid, wonen, bedrijventerreinen, klimaatadaptatie en transitie landbouw die een grote ruimtelijke component hebben. Maar de ruimte wordt steeds schaarser. De gemeenten en waterschappen in onze regio puzzelen daar voortdurend mee. Om die ruimte zo goed mogelijk te kunnen benutten, hebben we onze aandachtspunten en adviezen eind 2023 via RNOB gebundeld in het Ruimtelijk Voorstel RNOB. Met dit voorstel willen we een positieve bijdrage leveren aan zowel de uiteindelijke Nota Ruimte van het Rijk naar planning in 2024 (mogelijk wordt dit vertraagd door formatie en nieuw kabinet) als de lokale omgevingsvisies van gemeenten.

Deze opgaven vragen om een integrale en gebiedsgerichte aanpak. Regionaal. Om deze aanpak zo goed mogelijk te faciliteren, sluiten we de organisatie en inrichting van portefeuillehoudersoverleggen en andere overlegtafels van RNOB daar zo goed mogelijk op aan. Samen met de Prioriteitennota geven de nieuwe afspraken RNOB meer slagkracht om onze doelen te realiseren. Bovendien wordt duidelijker wat RNOB is en doet. En ook: wat niet.

We zijn trots op het vertrouwen én de energie die in onze regionale samenwerking zit. Die energie zien we vooral terug in de kruisbestuivingen die in onze regio ontstaan. Samenwerken leidt tot meer samenwerken. Ook heeft de aanvraag voor de Regio Deal van de vijfde tranche tot nieuwe inspiratie geleid. Helaas was ons nu geen tweede deal gegund, maar de voorbereidingen hiervan hebben nieuwe contacten en nieuwe inzichten gebracht. Deze gaan zeker leiden tot nieuwe initiatieven gericht op onze inwoners. Of tot het aanscherpen van bestaande regionale programma's en projecten. Ook bereiden we ons voor de volgende aanvraag voor een Regio Deal, in overleg met het ministerie van BZK.

2025 wordt dus een jaar van aanpakken met nieuw elan. We doen dat samen met tien gemeenten en twee waterschappen, want Heusden heeft de focus van de regionale samenwerking per 1 januari 2025 verschoven naar Midden-Brabant. Als regio van doeners gaan we hier natuurlijk onze schouders onder zetten. Want wij weten als geen ander: alleen door samen te werken en elkaar iets te gunnen, zorgen we voor goede toekomst van Noordoost-Brabant. Wij ontmoeten u graag in onze mooie regio!

Jack Mikkers, voorzitter Bestuur RNOB
René Peerenboom, Regiomanager RNOB

Inhoudsopgave

Samenwerking in RNOB 4
1. Vitale Leefomgeving 7
Klimaatadaptatie 8
Natuur en Landschap 9
Energietransitie 10
Transitie Landbouw 10
2. Duurzaam bereikbaar 13
3. Aantrekkelijk vestigen 15
Vestigingslocaties 15
Werkgelegenheid 17
Innovaties en bedrijvigheid 17
Experimenteerruimte 18
4. Behoud van talent 20
Blijfklimaat 20
Wonen 21
5. Een sterk verhaal 23
6. Samenwerking 25
Bestuurlijke samenwerking 25
Provinciale en nationale samenwerking 25
Internationale samenwerking 26
7. Communicatie en organisatie 27
Communicatie 27
Financieel beheer, personeel en huisvesting 27
8. Begroting 2025 28
Inkomsten 28
Uitgaven 29

Samenwerking in RNOB

RNOB[1] is een samenwerking van en door de tien gemeenten en twee waterschappen in de regio Noordoost-Brabant op vijf programma's. In een globaliserende wereld is de regio steeds vaker de schaal om complexe maatschappelijke, economische en ecologische opgaven gezamenlijk en integraal op te pakken. De regio is er:

- voor die opgaven die te groot of complex zijn voor de lokale overheden.
- voor die opgaven die efficiënter samen kunnen worden opgepakt.
- als (financieel) portaal van provincie, Rijk en 'Brussel' naar lokale overheden.

Samenwerkingsagenda

Gemeenten en waterschappen hebben in de Samenwerkingsagenda 'Richting 2030[2]' vastgelegd op welke hoofdopgaven er wordt samengewerkt in RNOB. Deze agenda is in 2020 door alle gemeenteraden en waterschapsbesturen vastgesteld. De opgaven binnen RNOB hebben betrekking op kwaliteit van de leefomgeving, ruimte, mobiliteit, wonen en het vestigingsklimaat voor bedrijven.

Ambitie

De ambitie van RNOB is een slimme, veerkrachtige regio, op weg naar een circulaire economie. Een regio waarin ruimte blijft om te pionieren. Waarin hard wordt gewerkt en het leven nog steeds goed is. Een regio waarin ook stad en platteland met elkaar in balans zijn, waar we elkaar waarderen en elkaar ook nodig hebben. Een regio met sterke steden met een menselijke maat en een leefbaar platteland dat aan de basis staat van een duurzame, slimme en maatschappelijk houdbare voedselproductie. Omgaan met én inspelen op veranderingen vormen dus de rode draad in de Samenwerkingsagenda.

Prioriteitennota

In 2023 is de huidige Samenwerkingsagenda geëvalueerd. Ontwikkelingen binnen en buiten onze regio sinds 2020 vroegen namelijk om bijstelling van de Samenwerkingsagenda[3].

De Prioriteitennota is de basis voor onze opgaven en activiteiten in de komende jaren. De Prioriteitennota heeft in 2023 geleid tot aanpassingen in de aanpak van de hoofdopgaven. Inmiddels zijn deze aanpassingen ook doorgevoerd in de werkplannen voor 2024. Prioritering was noodzakelijk vanwege de beperkte beschikbare middelen en capaciteit enerzijds en actuele ontwikkelingen, lokale coalitie-/bestuursakkoorden en kansen uit het landelijk regeerakkoord anderzijds.

De Samenwerkingsagenda 'Richting 2030' en de Prioriteitennota (2023) zijn leidend voor onze activiteiten, zoals deze worden uitgewerkt in de jaar- en werkplannen.

Jaarplan op hoofdlijnen en in één oogopslag

Dit jaarplan is op hoofdlijnen. De verdieping van het jaarplan 2025 vindt plaats in de tweede helft van 2024, met aparte werkplannen voor de programma's. De betreffende

[1] https://www.rnob.nl/storage/cms/files/rnob_kennismakingsdocument/maak_kennis_met_rnob_mobiel.pdf
[2] https://www.samenwerkingsagendarnob.nl/
[3] https://www.rnob.nl/storage/cms/files/samenwerkingsagenda_2030/20231102_prioriteitennota_rnob_definitieve_versie_nov_2023.pdf

portefeuillehoudersoverleggen stellen deze werkplannen vast. Daarna worden de werkplannen ter informatie aangeboden aan de gemeenteraden en waterschapsbesturen.

Naar aanleiding van suggesties uit de Klankbordgroep Raadsleden, hebben wij in dit jaarplan geprobeerd tekstueel duidelijker te maken wat er door onze regionale samenwerking wordt gedaan. Hiervoor zijn de activiteiten voor 2025 ingedeeld naar een van de vier rollen:

1. Platform: RNOB biedt overlegtafel voor een thema of onderwerp, maar is zelf geen eigenaar.
2. Verbinder: RNOB heeft een schakelfunctie, het verbindt partijen en probeert logische verbindingen te maken.
3. Partner: RNOB is deelgenoot van een thema of project en draagt medeverantwoordelijkheid. Vaak gepaard met financiële betrokkenheid.
4. Trekker/eigenaar: RNOB is eigenaar van een project, daarmee trekker en draagt dus ook verantwoordelijkheid. Altijd gepaard met financiële betrokkenheid.

Met dit jaarplan stellen we ook een samenvatting in de vorm van een ‘jaarplan in één oogopslag’ op. Dit doen we om de belangrijkste activiteiten in 2025, de Samenwerkingsagenda en het verhaal van RNOB kort en duidelijk toe te kunnen lichten.

Actuele ontwikkelingen

Nieuwe Samenwerkingsconvenant

Ten tijde van het opstellen van dit jaarplan 2025 loopt het proces voor het nieuwe Samenwerkingsconvenant. Het huidige convenant[4] loopt af op 31 december 2024. De Samenwerkingsagenda uit 2020 is het uitgangspunt geweest voor dit convenant. Sindsdien zijn er diverse aanpassingen en aanvullingen in de overlegstructuur geweest, zowel vanuit pragmatisch oogpunt als door externe ontwikkelingen. In het convenant spreken we namelijk af ‘hoe’ er wordt samengewerkt: de structuur en werkwijze van RNOB. Bovendien worden niet alleen de financiële bijdragen van de deelnemende gemeenten en waterschappen aan RNOB vastgelegd, maar ook aan de economische ontwikkelingsmaatschappij AgriFood Capital.

Tegelijk met dit jaarplan wordt het concept van het nieuwe Samenwerkingsconvenant voor zienswijze aangeboden aan de gemeenteraden en waterschapsbesturen. Dit jaarplan is gebaseerd op het concept van het nieuwe convenant. Na afweging van de zienswijze wordt het nieuwe Samenwerkingsconvenant voor definitieve vaststelling aan gemeenteraden en AB-waterschappen aangeboden.

Financiële gevolgen nieuwe Samenwerkingsconvenant

Het vertrek van de gemeente Heusden uit de regionale samenwerkingen RNOB en AgriFood Capital per 1-1-2025 heeft (naast minder uitvoeringskracht) in ieder geval invloed op de begroting. Daarnaast is in het voorstel voor het nieuwe Samenwerkingsconvenant indexering van de inwonersbijdrage opgenomen. Beiden zijn in dit jaarplan en de begroting van RNOB verwerkt.

4 https://www.rnob.nl/storage/cms/files/publicaties/2020_bestuursconvenant/convenant_regionale_samenwerking_regio_noordoost_brabant_2021-2014.pdf

Monitor ‘Staat van de Regio’ als peilstok

Eind 2022 lanceerden RNOB en AgriFood Capital gezamenlijk de ‘Staat van de Regio Noordoost Brabant’[5]. Deze monitor is een beleidsinstrument om op regionaal niveau nog beter op specifieke aandachtsgebieden te kunnen inzoomen en acties te ondernemen gebaseerd op feitelijke informatie. Want de Staat van de Regio brengt trends en ontwikkelingen in beeld in de opgaves waar overheden, bedrijven en kennisinstellingen in Noordoost-Brabant gezamenlijk aan werken: vitale leefomgeving, duurzame bereikbaarheid, aantrekkelijk vestigingsklimaat en behoud van talent. Eind 2024 wordt de monitor voor het eerst geactualiseerd, zodat er in 2025 nieuwe data beschikbaar zijn.

[5] https://public.tableau.com/app/profile/onderzoekstatistiek/viz/DeStaatvandeRegioNoordoostBrabant20221129_16697394095560/Landingspage

1. Vitale Leefomgeving

Een gezonde en veilige leef-, woon- en werkomgeving voor onze inwoners.

De opgave ‘Vitale Leefomgeving’ wordt vormgegeven door de deelopgaven Klimaatadaptatie, Natuur en Landschap, Energietransitie en Transitie landbouw. Deze deelopgaven worden opgepakt in het portefeuillehoudersoverleg Duurzame Leefomgeving. De opgave Vitale Leefomgeving gaat ook over sterke steden zoals beschreven in de hoofdstukken 3 en 4 van de Samenwerkingsagenda ‘Richting 2030’.

Vitaal Landelijk gebied

Het overkoepelend programma ‘Vitaal landelijk gebied’ richt zich op de meest relevante gebiedsprocessen in de regio: NOVEX De Peel, Moerputten-’t Ven-Bossche Broek, Dommelvallei-Kampina, Duurzame Polder ’s-Hertogenbosch-Oss, Herperduin, Aadal, Maashorst, Raamvallei en Maasheggen UNESCO Man & Biosphere. Met als doel de ruimtelijke opgaven in die gebieden zo goed mogelijk te laten landen.

Er zijn drie hoofdlijnen:

1. Daar waar nodig ondersteuning vanuit de regio op de meest relevante gebiedsprocessen in de regio;
2. Vooral verbinden van de lopende regionale programma’s in het landelijk gebied;
3. Opereren als gesprekspartner richting Rijk en provincie Noord-Brabant om de uitvoering van de transitie landelijk gebied en de maatschappelijke opgaven voor het landelijk gebied mogelijk te maken.

Relatie met de Prioriteitennota

De strategische lijn vanuit de Prioriteitennota is dat we ons vooral richten op de gebiedsprocessen uit de Prioriteitennota.

Wat willen we doen in 2025?

De verwachting is dat RNOB in 2025, net als in 2024, gebiedsprocessen gaat aanjagen ter ondersteuning van gemeenten en waterschappen, door:

RNOB is een platform voor:
▪ Inspireren, ontmoeten en kennisdelen over opgaven in het landelijk gebied: inspirerende sessies (ambtelijk en bestuurlijk) met toonaangevende sprekers op een goede locatie waar duidelijk wordt wat er in de praktijk speelt en wat we daarvan kunnen leren.
RNOB zet zich in als verbinder:
▪ Om onderzoekskracht/kennis te organiseren om de plannen en keuzes in deze gebiedsopgaven te onderbouwen.
▪ Om, in bepaalde gebiedsprocessen, de rol van een kwartiermaker te vervullen. Dat is veelal een inzet vóórdat er een doel en budget is voor een gebiedsproces. Soms wordt het gebiedsproces daarna door één gemeente (karttrekker) opgepakt en blijft RNOB beperkt betrokken als verbinder of platform. Soms ligt het gebied tussen verschillende gemeenten en vervult RNOB een actievere rol als verbinder.
RNOB is een partner in:

- Een gezamenlijk proces van Brabants Programma Landelijk Gebied (BPLG) met de provincie Noord-Brabant samen met andere regio's en waterschappen aan het ontwerp BPLG en van ontwerp naar uitvoering. Dat kan in de vorm van het leveren van expertise, het organiseren van werksessies in/met de regio en haar gebiedspartners of door extra ambtelijke en bestuurlijke afstemmingsmomenten te organiseren. Daarnaast levert RNOB mogelijk extra inzet voor het kwartiermakerschap namens de gemeenten en waterschappen in de BPLG-(uitvoerings)organisatie. Mogelijk met ondersteuning vanuit rijksgelden.
- In NOVEX de Peel werken RNOB, MRE, Noord- en Midden-Limburg, twee waterschappen (Aa en Maas en Limburg), twee provincies (Limburg en Noord-Brabant) en het Rijk samen als één overheid aan de realisatie van de maatschappelijke opgaven in het Peelgebied: minder stikstof, betere bodem- en waterkwaliteit, transitie landbouw, versterken van natuur, energietransitie en woonopgaven. RNOB is partner namens de gemeenten (Meierijstad, Boekel, Bernheze, Maashorst en Land van Cuijk).

RNOB is trekker of eigenaar van:

- De lobby naar de Provincie, Rijksoverheid en EU om de belangen te behartigen voor het landelijk gebied met de 10 gemeenten en 2 waterschappen.

Klimaatadaptatie

Klimaatbestendig wonen en werken in 2050

Het klimaat verandert wereldwijd en de gevolgen daarvan zijn ook in onze regio Noordoost-Brabant merkbaar. We ervaren steeds extremere weersomstandigheden zoals langdurige hitte en droogte, die schade toebrengen aan de gezondheid, gewassen en natuur. De hevigere buien zorgen ervoor dat het risico op wateroverlast en overstromingen vergroot worden. Op hoge, droge (zand)gronden dreigt een tekort aan water, wat problematisch is voor de landbouw en de natuur.

Om onze regio duurzaam voor te bereiden op deze veranderingen, zetten we in op klimaatadaptatie. We erkennen dat niet alle gevolgen te voorkomen zijn, maar we kunnen deze wel beperken. In het programma Klimaatadaptatie, actief sinds 2018, werken we samen met regiopartners aan een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van onze regio.

Relatie met de Prioriteitennota

We actualiseren het programma en integreren principes van water en bodem sturend daarin.

In de context van de voortdurende ontwikkeling van het programma Klimaatadaptatie, worden er gedurende 2024 verkennende gesprekken gevoerd over de optimalisatie van de samenwerkingsstructuur tussen de werkregio's (watersamenwerkingen As50+, De Meierij en Land van Cuijk) en RNOB. Deze gesprekken gaan over het verbeteren van de samenwerking en de effectiviteit van gezamenlijke inspanningen om de regio voor te bereiden op steeds vaker voorkomend extreem weer.

In 2025 blijft de organisatie en structuur van het programma Klimaatadaptatie RNOB een belangrijk aandachtspunt. Daarbij bouwen we voort op de fundamenten die in 2023 en 2024 zijn gelegd. Met als doel: een effectievere aanpak van klimaatadaptatie in de regio door middel van een sterk, logisch en samenwerkingsgericht programma voor Noordoost-Brabant.

Wat willen we doen in 2025?

RNOB is een platform voor:
▪ Uitwisselen van kennis en ervaring door elkaar te ontmoeten en te overleggen.
RNOB zet zich in als verbinder:
▪ Versterken van het netwerk door nieuwe leden en partners aan te trekken en de samenwerking met regionale partijen als de 3 werkregio's, waterschappen, provincie Noord-Brabant, Brabant Water, de GGD en Veiligheidsregio Brabant-Noord, platform Klimaatadaptatie Zuid-Nederland te intensiveren.
▪ Organiseren van regionale kennissessies en proactief nieuwe kansen creëren door kennis en ervaringen uit te wisselen afgestemd op de behoeften van de regiopartners. We schuiven o.a. twee keer per jaar aan bij iedere werkregio. Bij de kennissessie betrekken we ook andere domeinen.
▪ Intensiever samenwerken en afstemmen met regionale netwerken, het Platform Klimaatadaptatie Zuid-Nederland en andere RNOB-programma's.
RNOB is trekker of eigenaar van:
▪ Het programma Klimaatadaptatie (in 2024 vernieuwd) gericht op effectieve organisatie van en communicatie over klimaatadaptieve maatregelen in de regio
▪ Lopende (succesvolle) projecten en nieuwe initiatieven met specifieke aandacht voor hittestress, gezondheid, vergroening en biodiversiteit om innovatie en actie te stimuleren.

Natuur en Landschap

Een robuust natuurnetwerk in de regio

De ambitie van de gemeenten en waterschappen in de regio is om de komende jaren haar groenblauwe identiteit te versterken, ten behoeve van natuur, maar ook woonaantrekkelijkheid en gezondheid. De regio Noordoost-Brabant verstedelijkt en de gemeenten en waterschappen hebben de ambitie om de regionale groenstructuur daarin mee te laten groeien. Ze willen een aantrekkelijke regio blijven met ruimte voor een sterk regionaal verbonden netwerk van natuurgebieden en aansluitende groene (landbouw)gebieden; een regio met kwaliteit voor natuur en mens, voorbereid op toekomstige ontwikkelingen. We realiseren duurzame, robuuste verbindingen tussen de grote en kleinere natuurgebieden en landschapselementen in de regio en aangrenzende regio's. Ook verbinden we natuur met stad en land, en met economische en maatschappelijke activiteiten zoals toekomstbestendige landbouw, klimaatadaptatie, recreatie, identiteit en gezondheid. Met als hoofddoel: behoud en herstel van de biodiversiteit

Relatie met de Prioriteitennota

De gewenste robuuste verbindingen van en binnen de regio zijn in beeld gebracht (het groenblauwe netwerk) en wij werken mee aan de realisatie van Natuurnetwerk Brabant. Deze activiteiten maken onderdeel uit van het nieuwe programma Natuur en Landschap (2023) dat na het opstellen van de Prioriteitennota is opgesteld.

Wat willen we doen in 2025?

RNOB is een platform voor:
▪ Uitwisselen van kennis en ervaring van betrokken organisaties over relevante onderwerpen zoals groen in en rondom de stad en de bossenstrategie door elkaar te ontmoeten en te overleggen.

RNOB zet zich in als verbinder:
▪ Versterken van het netwerk binnen de regio door nieuwe leden en partners aan te trekken. ▪ Intensiveren van de samenwerking met regionale partijen om gezamenlijke, gemeentegrensoverschrijdende projecten mogelijk te maken die bijdragen aan: o Het behoud en versterken van natuurgebieden zonder Natura 2000-status. o Uitbreiding van Agrarische natuur (zoveel mogelijk natuurinclusieve, grondgebonden en circulaire landbouw). o Het versterken van de overgangsgebieden (zowel Natura 2000 als Natuur Netwerk Brabant en natuur zonder status). o Het realiseren van robuuste verbindingen en Ecologische Verbindingszones (EVZ's) die natuurgebieden onderling met elkaar verbinden.
▪ Intensiveren van de samenwerking en afstemming tussen regionale netwerken en andere RNOB-programma's.
RNOB is een partner in:
▪ Proactief kansen benutten die voortkomen uit het nationale, provinciale andere relevante regelingen of fondsen. Hierbij ondersteunen we betreffende gemeenten en waterschappen.
RNOB is trekker of eigenaar van:
▪ Het (nog op te stellen) Uitvoeringsprogramma Natuur en Landschap.

Energietransitie

Klimaatneutraal in 2050

Het Rijk heeft bepaald dat de energievoorziening in 2050 bijna volledig duurzaam moet zijn opgewekt. Hiermee geeft ons land invulling aan de afspraken over het minder uitstoten van CO2 in het Klimaatakkoord van Parijs. Om dit te realiseren is ons land opgedeeld in 30 energieregio's, waaronder Noordoost-Brabant.

Elke regio beschrijft in een Regionale Energiestrategie (RES) haar eigen keuzes voor de opwekking en opslag van elektriciteit en warmte uit duurzame bronnen. De eerste stap is om in 2030 49% minder CO2 uit te stoten. RNOB biedt het platform voor de bestuurders van gemeenten en waterschappen voor nadere afstemming binnen de regio hierover. De feitelijke uitvoering ligt bij de RES-organisatie, die geleid wordt door een stuurgroep bestaande uit afgevaardigden van provincie, gemeenten, waterschappen en een netbeheerder.

Wat willen we doen in 2025?

RNOB is een platform:
▪ Op verzoek faciliteren van de overlegtafel voor afstemming tussen de gemeenten en waterschappen in onze regio ter voorbereiding of uitvoering van de RES overlegtafel Noordoost-Brabant (door Rijk bepaald) en relevante RNOB overlegtafels.

Transitie Landbouw

Toekomstbestendige landbouw in een vitaal buitengebied

Als primaire sector in de agrifoodketen brengt landbouw voedsel, werk en welvaart. Het is daarmee een belangrijke economische motor voor Noordoost-Brabant. Maar de ontwikkelde manier van voedsel produceren legt ook een druk op de leefomgeving, vooral in het buitengebied. Dat vraagt om een transitie naar een duurzame en omgevingsvriendelijke

landbouw. Met nieuwe verdienmodellen voor agrarische ondernemers die bijdragen aan een vitaal buitengebied waar het goed wonen en werken is. Met AgroProeftuin de Peel geven we bijvoorbeeld ruimte aan agrarische ondernemers om te experimenteren met nieuwe verdienmodellen rondom kringlooplandbouw en versnellen we innovatietrajecten.

Met onderstaande en de lopende acties verwachten wij in 'De Staat van de Regio Noordoost Brabant' waar te nemen dat de indicatoren:

- het aantal vrijgekomen agrarische bebouwing zal toenemen. We houden rekening met meer dan 550.000 m² aan leegstaande agrarische bebouwing eind 2025.
- het aantal agrarische bedrijven (peildatum 2021: 2951 bedrijven) zal afnemen. We verwachten een sterkere daling door de komende maatregelen vanuit de stikstof aanpak (Rijk en provincie) en het Interim Omgevingsverordening (IOV) van de provincie Noord-Brabant. We houden rekening met 20% afname in deze periode.

Relatie met de Prioriteitennota

Een integrale aanpak die kringlooplandbouw mogelijk maakt in samenhang met de andere opgaven in het landelijk gebied.

Wat willen we doen in 2025?

RNOB is een platform voor:
▪ De realisatie van de transitie van de landbouw. Vanuit de koersnotitie 'Transitie landbouw op dreef[6]' werken we met actiepunten aan concrete doelen, zoals het creëren van experimenteer- en innovatie ruimte. Daarnaast stemmen we de voortgang van de Koersnotitie Transitie Landbouw op Dreef af op ambtelijk en bestuurlijk niveau.
▪ Het delen van praktijkvoorbeelden binnen de Kopgroep Transitie Landbouw. Daarbij delen we kennis en wisselen we ervaringen met elkaar uit.
RNOB zet zich in als verbinder:
▪ Het volgen van ontwikkelingen van NPLG, BPLG en NOVEX de Peel en daarbij kansen benutten door coördineren en aanjagen van projecten en pilots in Natura 2000- en GGA-gebieden. De ontwikkelingen vertalen we naar regionaal en lokaal niveau.
▪ Volgen van ontwikkelingen rondom het thema mest en uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda Mest.
▪ Koppelen van activiteiten uit het programma Vitaal Landelijk gebied om zo goed mogelijk integraal en gebiedsgericht uitvoering te kunnen geven aan de transitie landbouwopgave.
RNOB is een partner in:
▪ Het Interregionaal Bestuurlijk Overleg Transitie Landbouw (BOTL) naast de provincie, Hart van Brabant, West-Brabant, Metropool Regio Eindhoven en waterschappen. RNOB is ambtelijk en bestuurlijk betrokken bij het gezamenlijke proces van Brabants Programma Landelijk Gebied (BPLG). We zoeken de samenwerking en integraliteit op via het programma Vitaal Landelijk Gebied.
▪ Met AgroProeftuin de Peel zetten wij - als partner - in op innovatie van de landbouw. In de proeftuin werken overheden, kennisinstellingen en agrarisch bedrijfsleven samen aan toekomstbestendige landbouw.
RNOB is trekker of eigenaar van:

[6] https://www.rnob.nl/storage/cms/files/rnob_koersnotitie_-_transitie_landbouw_op_dreef__versie_3_1_20220901__klikbare_pdf_.pdf

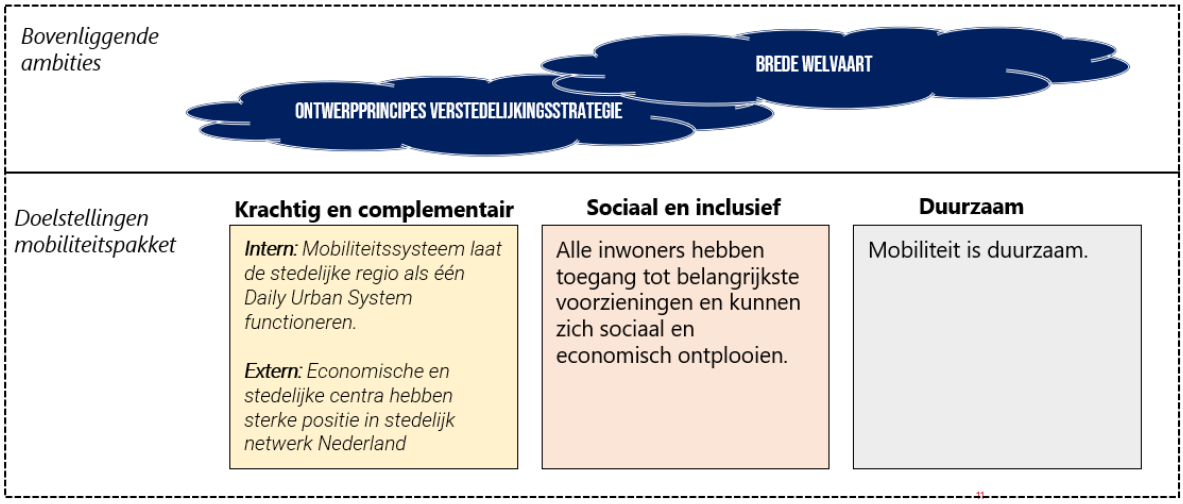
- De uitvoering van de Koersnotitie ‘Transitie landbouw op dreef,’ waarbij wij vooral aanjager zijn voor het realiseren van proeftuinen, field labs, campussen en/of proefstallen; inclusief programmering en meerjarenbegroting. Dit voor het vergroten en delen van expertise en bieden van meer experimenteerruimte. We zoeken daarbij de samenwerking op met partners zoals AgriFood Capital, AgroProeftuin de Peel en ZLTO. RNOB neemt hierin de initiërende en regisserende rol.
- De evaluatie en herijking van de Koersnotitie ‘Transitie landbouw op dreef’ Dit gebeurt eind 2025.

2. Duurzaam bereikbaar

Comfortabel, duurzaam en veilig reizen in en naar onze regio.

Noordoost-Brabant is een echte 'autoregio': de auto is al jaren het belangrijkste vervoersmiddel op alle afstanden. De fiets is een goede 'tweede' op de korte afstand (< 6 km). Kansen voor meer gebruik van de fiets liggen er op die korte én middellange afstand (< 25km). Dat blijkt ook uit de Staat van de Regio Noordoost-Brabant. Binnen de regio werken we samen aan duurzame bereikbaarheid.

Daarom werken we aan een mobiliteitssysteem dat past bij alle opgaven, die de gemeenten samen in de regio hebben. In 2023 is daarom een Multimodaal Mobiliteitspakket[7] (MMMP) opgesteld als uitwerking van de verstedelijkingsstrategie. Een uitdagend plan met als doel: mobiliteit moet in 2030 naast vlot en veilig, ook multimodaal, sociaal, leefbaar, gezond en groen zijn.

Extra aandacht vanuit de monitor Staat van de regio krijgen[8]:

- Verkeersveiligheid: Na corona stijgen de cijfers weer hard met Brabant als negatieve koploper. We zetten in op een Brabantbrede verkeersveiligheidsaanpak. Jongere en oudere fietsers zijn het vaakst slachtoffer.
- Mobiliteitstransitie en duurzaamheid om de klimaatdoelstellingen te kunnen gaan halen.
- Verminderen van verplaatsingen met de (vracht)auto. Met maatwerk in de mobiliteitstransitie voor stad en dorp.

Relatie met de Prioriteitennota

Het versnellen van de mobiliteitstransitie, duurzame bereikbaarheid kernen en steden en infrastructurele verbetertrajecten. Dit zijn de uitgangspunten voor het Multimodaal Mobiliteitspakket RNOB (2023). In 2025 geven we hier verder uitvoering aan.

[7] https://www.rnob.nl/nieuws/regio-maakt-uitdagend-plan-voor-mobiliteitstransitie

[8] https://public.tableau.com/app/profile/onderzoekstatistiek/viz/DeStaatvandeRegioNoordoostBrabant20221129_16697394095560/Landingspage

Wat willen we doen in 2025?

RNOB is een platform voor:
▪ RNOB coördineert, organiseert en stemt af binnen mobiliteit binnen de regio, met provincie en andere partners. ▪ In overleg met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is afgesproken dat we in 2024 voor Zuid-Nederland een Multimodale Mobiliteitsagenda gaan opstellen. Het MMMP is hier alvast een mooie bouwsteen voor en dient als basis voor de (financiële) afspraken die we met Rijk, provincie, gemeenten en RNOB maken vanaf 2025.
RNOB is trekker/eigenaar van:
Het MMMP is de nieuwe basis voor de uitwerking van de Samenwerkingsagenda en Prioriteitennota en voor de samenwerking met Rijk en provincie. De deelopgaven zijn geactualiseerd: 1. Versterken en uitwerken verstedelijkingsstrategie NOVEX stedelijk Brabant; 2. De mobiliteitstransitie en de schaalsprong OV/deelmobiliteit/fiets faciliteren; 3. De bereikbaarheid van voorzieningen voor de gehele regio faciliteren; 4. De mobiliteitsimpact beperken van het tijdelijk aanhouden van rijkswegenprojecten, zoals de A2 Deil-Vught (heroriëntatie Mobiliteitsfonds/MIRT). Zeker op het onderliggend wegennet. 5. De Brabantse Verkeersveiligheidsaanpak. 6. Vanuit de brede welvaart opgaven doen we in 2024 voor de dorpenstrategie een onderzoek naar bereikbaarheid kleine kernen als basis voor concrete uitwerking vanaf 2025.

3. Aantrekkelijk vestigen

Goed starten en groeien in onze innovatieve en ondernemende regio.

De opgave ‘Aantrekkelijk Vestigen’ wordt vormgegeven door de deelopgaven: Vestigingslocaties, Werkgelegenheid, Innovaties en bedrijvigheid en Experimenteerruimte. Deze deelopgaven worden opgepakt in het portefeuillehoudersoverleg Economie. Onder dit portefeuillehoudersoverleg vallen de drie kopgroepen Werklocaties, Werkgelegenheid en Innovatie & Agrifood en de stuurgroep Voeding & Gezondheid.

Vestigingslocaties

Aantrekkelijk vestigen voor bedrijven

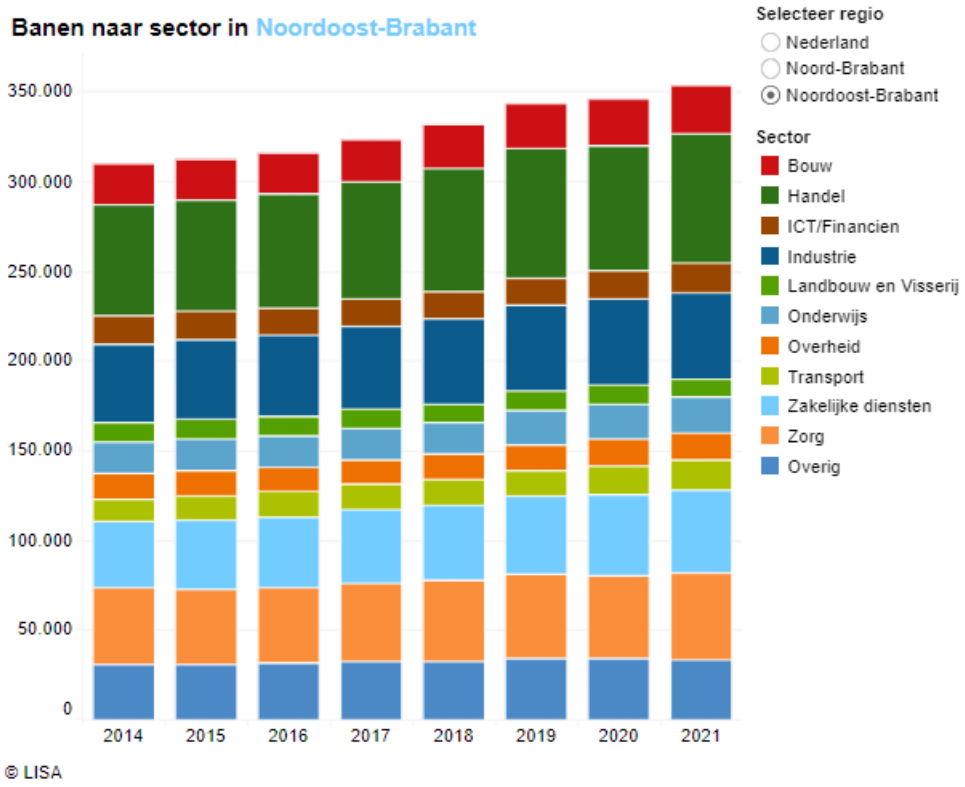
Bedrijven brengen werkgelegenheid, dragen bij aan economische groei en versterken het regionaal ecosysteem. Voor een goede, en economisch gezonde, toekomst van onze regio is het belangrijk om bedrijven de best passende locaties te kunnen (blijven) bieden. Een vestigingslocatie die duurzaam en toekomstbestendig is, en ook goed bereikbaar. Met toegang tot energievoorziening en beschikbaar personeel. Met name het thema energie-netwerkaansluiting van bedrijven en bedrijventerreinen is de laatste jaren een leidend principe geworden vanwege netcongestie. Ook vragen huisvesting van personeel en mobiliteit de aandacht bij het creëren van werkgelegenheid. Economische ontwikkeling is nodig voor de brede welvaart in de regio.

In Noordoost-Brabant willen we de start en (door)groei van gevestigde ondernemingen faciliteren en ruimte houden voor nieuwe bedrijven. Daarom stemmen we vraag en aanbod op het gebied van werklocaties (zoals bedrijventerreinen en grotere detailhandelsvestigingen) regionaal met elkaar af. Hiermee stimuleren we tegelijkertijd innovatie en verduurzaming. Niet alleen op bedrijfsniveau, maar bijvoorbeeld ook bij de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen, voorzieningen op de terreinen en bij revitalisering op bestaande bedrijventerreinen.

We hebben aandacht voor de vestigings- en huisvestingsmogelijkheden van de sterke sectoren in de regio en bedrijven die de economische structuur versterken. Binding met de regio, werkgelegenheid en waarde toevoeging aan de regionale economie zijn belangrijke elementen. De structuur in de regio kenmerkt zich door een sterke profilering als Agrifood regio en de daaraan gekoppelde kracht in logistiek, maakindustrie, ICT/data en Farma/Life sciences, *zie ook de verdeling naar banen op de volgende bladzijde*. In de regio gaat aandacht ook uit naar clusters en campusontwikkeling. Clusters met nationale uitstraling.

Relatie met de Prioriteitennota

Verduurzamen van bedrijventerreinen (‘De Grote Oogst’) en de cross-over kracht van de regionale economie, sectoren die ook elkaar weer versterken. Verduurzaming van het bestaande aanbod aan terreinen vraagt om aandacht voor intensivering van het ruimtegebruik en ruimte voor verduurzamingsmaatregelen, zoals revitalisering, klimaatadaptatie en energieoplossingen. Klimaat, energie, water en circulariteit zijn ook thema's die ook in het provinciale programma De Grote Oogst worden meegenomen. Bedrijven en sectoren kunnen elkaar versterken vanuit nabijheid op een terrein, in de keten of vanuit gezamenlijke oplossingen op genoemde aandachtspunten.

Uit: Monitor Staat van de regio

Wat willen we doen in 2025?

RNOB is een platform voor:
▪ Agendering van onderlinge uitwisseling van voorbeelden rond het brede thema van verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen en de randvoorwaarden (bijv. versterken van de organisatiegraad) ▪ Afstemming en afspraken rond kwantitatieve (hectaren) en kwalitatieve (profiel) bedrijventerreinenprogrammering voor ontwikkeling van nieuwe bedrijvenlocaties.
RNOB zet zich in als verbinder:
▪ Vraaggericht, kwantitatief en kwalitatief ontwikkelen van bedrijvenlocaties op basis van het in 2024 geactualiseerde regionale bedrijventerreinenprogramma. Dat gebeurt in afstemming met de provincie Noord-Brabant.
▪ Aandacht houden voor energieaansluiting van en energieoplossingen op bedrijventerreinen. Ook dat doen we samen met de provincie.
▪ Regionaal agenderen van en afstemmen over de realisatie van duurzame, klimaatadaptieve, circulaire en ruimte-efficiënte bedrijventerreinen in de regio Noordoost-Brabant. Dat doen we in samenwerking met andere RNOB-programma's, in lijn met resultaten van de integrale pilot de 'Grote Oogst' van de provincie en de resultaten van de eind 2023 afgeronde verkenning van VNO NCW Co-creatie. Deze verkenning heeft een aantal handreikingen voor verduurzamen van bedrijventerreinen opgeleverd.
▪ Het leggen van beleidsmatige verbindingen tussen werkgelegenheid/werken, arbeidsmarkt, huisvesting van personeel/wonen, en mobiliteit in de regio.
RNOB is een partner in:

▪ De realisering van een regionaal bedrijventerreinprogramma, dat de gezamenlijke gemeenten, op aangeven van de provincie en op basis van de vraagprognose van de provincie, dienen op te stellen. Het feitelijk opstellen hebben we uitbesteed aan een partij die de regio en gemeenten begeleidt in het proces.
RNOB is trekker of eigenaar van:
▪ De 1-Loket werkwijze als portaal voor bedrijven met een ruimtevraag (vanaf 1 ha).

Werkgelegenheid

Aantrekkelijke werkgelegenheidsregio

Iedere werkende (werkzoekende) doelgroep faciliteren waar mogelijk en goed werkklimaat ontwikkelen zodat mensen hier willen komen werken en blijven. Dit geldt voor nationale als ook voor internationale werknemers. Personeel binden zal steeds lastiger worden, hierop moeten we als regio gezamenlijk op inspelen.

Relatie met de Prioriteitennota

De strategische lijn vanuit de Prioriteitennota is het thema internationale medewerkers regionaal agenderen.

Wat willen we doen in 2025?

RNOB is een platform voor:
▪ Het portefeuillehoudersoverleg Arbeidsmarkt op de regiodag, waar alle betreffende wethouders aan deelnemen.
RNOB zet zich in als verbinder:
▪ Afronden van de pilot van een Brabants Migratie Informatiepunt voor Noordoost Brabant (in Meierijstad). Dit is een verzameling van fysieke en mobiele informatiepunten waar arbeidsmigranten uit de hele regio terecht kunnen met praktische vragen over bijv. loon, werk, huisvesting en zorg.
▪ Intensiever samenwerken met Noordoost Brabant Werkt en afstemmen over overkoepelende thema's op gebied van economie-werkgelegenheid en arbeidsmarkt.

Innovaties en bedrijvigheid

Een sterk ondernemers- en innovatieklimaat

Om de economie in onze regio verder te stimuleren, is het noodzakelijk om te blijven investeren in een uitstekend vestigings- en ondernemersklimaat. Door te zorgen voor passende vestigingslocaties en door toegang te bieden tot kennis, kapitaal en personeel, leggen we samen met bedrijven kennis- en onderwijsinstellingen de basis voor duurzame ontwikkeling, verantwoorde groei en een groot innovatievermogen van het bedrijfsleven. Als samenwerkende overheden en samenwerkende regio's zorgen we voor de (ruimtelijke) randvoorwaarden die een sterke bedrijvigheid, innovatie en startup-klimaat in onze regio mogelijk maken.

Naast ruimte is ook verbinding essentieel voor innovatie. We willen graag aansluiten bij de provinciale strategie voor innovatie, waarbij samenwerking tussen de regio's in 2023 al is ingezet. Hiervoor is het belangrijk dat ondersteuning voor innovatieve startups en scale-ups geborgd is, zodat zij zich voortvarend kunnen ontwikkelen. Dergelijke ondersteuning bestaat nu in enkele gemeenten, maar voor de regionale economische ontwikkeling moet deze breder worden getrokken. We faciliteren daarom een goed startup-ecosysteem voor de hele regio.

Relatie met de Prioriteitennota

Het belang van vernieuwing en innovatie, en aandacht voor wat dit vraagt aan voorzieningen zoals experimenteerruimte en een netwerk van bedrijven en kennisinstellingen die dat kunnen ondersteunen.

Wat willen we doen in 2025?

RNOB is een platform voor:
▪ Versterken van de regionale economische structuur met aandacht voor versterking van het ondernemersklimaat en klimaat om nieuwe bedrijven te starten. Ondernemersondersteuning vraagt om samenwerking tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven. We maken deze ontmoeting mogelijk, bijvoorbeeld met ondernemerstafels en werkbezoeken van portefeuillehouders.
RNOB zet zich in als verbinder:
▪ Verder bouwen aan een volwaardig startup-ecosysteem voor de hele regio in samenwerking met AgriFood Capital (trekker).
RNOB is een partner in:
▪ Ondersteunen van innovatie met de provincie. In welke vorm zal in 2024 moeten gaan blijken, want provinciale subsidieregeling ‘Stimuleren van Innovatie in de Regio’ (SIR) en de regionale subsidie- en bijdrageregeling ‘Kringlooplandbouw Noordoost-Brabant’ binnen AgroProeftuin de Peel vervallen in 2024.
RNOB is trekker of eigenaar van:
▪ De MKB ondernemerstafels, waarbij gemeenten en mkb-ondernemingen met elkaar in gesprek gaan over relevante/actuele thema's en daarover kennis en ervaringen uitwisselen.

Experimenteerruimte

Pionieren en innoveren in agrifood

In Noordoost-Brabant is de agrifood sector van oudsher een van de belangrijkste economische pijlers die ook zorgt ook voor de nodige werk en bedrijvigheid in andere sterke sectoren. De agrifoodsector kent ook een hoge exportwaarde. Het maken én eten van voedsel moet echter meer in balans met natuur en omgeving. De agrifood sector schakelt daarom om van ‘meer’ naar ‘beter’. Met aandacht voor de impact op maatschappelijke opgaven voor de regio.

Als samenwerkende overheden zorgen we voor (ruimtelijke) randvoorwaarden om nieuwe en duurzamere manieren van voedsel produceren en consumeren te ontwikkelen. Experimenteerruimte in de vorm van bijvoorbeeld proefvelden, tijdelijke ontheffing van wetgeving of fysieke test- en ontwikkellocaties om innovatieve ideeën in praktijk te kunnen brengen. Kennisdeling is daarbij belangrijk.

Relatie met de Prioriteitennota

We werken aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en bieden ruimte voor de banen van de toekomst. We creëren voldoende innovatie- en experimenteerruimte in de sectoren waarde regio sterk in is. Hiervoor zetten wij de komende jaren in op een groeimodel naar een toegankelijke digitale én fysieke entree van een ondersteuningsstructuur voor regionale ondernemers en netwerken; een digitaal loket. Daarnaast starten wij een ‘Start Up Scale Up programma voor startende en doorgroeiende innovatieve bedrijven.

Beschikbaarheid van bedrijventerreinen voor lokale en regionale bedrijven blijft een continue prioriteit.

Wat willen we doen in 2025?

RNOB zet zich in als verbinder voor:
▪ Samen met AgriFood Capital nog sterker inzetten op de koppelingen agrifood - hightech - data - beleid. Voortbouwen op samenwerking tussen AgriFood Capital en Brainport Development.
▪ Samen met AgriFood Capital nadrukkelijker inzetten op de concrete transitieopgave in het 'veld' (agrariërs en andere spelers in de agrifoodketen).
▪ Het verder inzetten op experimenteeromgevingen, zoals AgroProeftuin de Peel (Maashorst), Circular Food Center (Veghel) en GreenTech Park Brabant (Boxtel). ▪ Aandacht voor versterking van campussen in onze regio, zoals farma campus Pivot Park in Oss, als specifiek werklocatie profiel en omgeving voor kennis en innovatie.
▪ We ondersteunen experimenteerruimtes in onze regio, zoals het Innovatie Kwartier met daarin o.a. Grasso en Spark ('s-Hertogenbosch) en de Verspillingsfabriek (Veghel).
▪ Via het programma Voeding & Gezondheid doorzetten met het ontwikkelen en aanleveren van relevante goede voorbeelden voor de samenwerking met AgriFood Capital in FoodNL. Daarnaast wordt op projectbasis opschaling verkend via interregionale samenwerking/ Europese projectsamenwerking zoals in FoodNL.
RNOB is een partner in:
▪ Smikkelen in het groen (geen partner van Food NL)
▪ Regio Deal-uitvoeringsproject 'Smikkelen van eetbaar groen' met daarin de aanpak 'Schoolmoestuinieren' van JongLerenEten die zij zelfstandig verder doorzet.
RNOB is een trekker of eigenaar van:
▪ (Horeca) Foodwastechallenge met de stichting Samen tegen Voedselverspilling.

4. Behoud van talent

Voldoende fijne (woon)voorzieningen voor onze inwoners.

De opgave ‘Behoud van talent’ wordt vormgegeven door de deelopgaven: Blijfklimaat en Wonen. Deze deelopgaven worden opgepakt in het portefeuillehoudersoverleg Ruimte, Mobiliteit en Wonen.

Prioriteitennota en de maatschappelijke uitdagingen samen aangaan

Vanuit onze Prioriteitennota streven we naar een steeds betere integratie van de 'harde' (fysieke en economische) en 'zachte' (mensgerichte) uitdagingen op gebied van arbeidsmarkt, economie en mobiliteit. Daarom bundelen de programma's Duurzame Bereikbaarheid, Aantrekkelijk vestigen en Behoud van talent, samen met Noordoost Brabant Werkt, hun krachten in 2024 om concrete vraagstukken aan te pakken. Dit begint met een pilot in 2024 waarna we de ervaringen en resultaten zullen opschalen in onze aanpak vanaf 2025.

Blijfklimaat

Behoud van talent voor onze regio

Boeien en binden van talenten voor Noordoost-Brabant. Dat vraagt om een aantrekkelijk blijfklimaat met betaalbare woningen, fijne voorzieningen en voldoende banen voor onze inwoners. We zetten vooral in op jongeren en jonge gezinnen die we graag willen behouden voor onze regio. Dat geldt ook voor internationale werknemers. Daarnaast hebben we natuurlijk oog voor kwetsbare doelgroepen en senioren.

Om dit te realiseren verbinden wij belanghebbende partijen zoals ondernemers, werkgeversorganisaties en onderwijs- en kennisinstellingen. Een goed blijfklimaat is van groot belang voor de leefbaarheid, economische ontwikkeling en een gezonde toekomst voor onze regio. We willen dit doen op basis van een inspiratie en positioneringsdocument, dat voortborduurt op het ruimtelijk voorstel RNOB en het ruimtelijke voorstel van de provincie. Dit document biedt een spiegel op onze samenwerking en verbeeldt (een) denkrichting (en) voor het versterken en oplossen van de schuur- en schitterpunten zoals weergegeven in het Ruimtelijk Voorstel RNOB. Het inspiratie en positioneringsdocument draagt bij aan:

- Een spiegel op onze samenwerking;
- Inspiratie voor het oplossen van schuur- en schitterpunten;
- Een verbeelding van onze belangrijkste gezamenlijke opgaven;
- Input voor de Nota Ruimte en tevens daarop volgende kaderstellende beleidsdocumenten;
- Een vertrekpunt voor een mogelijke regionale investeringsagenda van provincie en regiopartners.

Relatie met de Prioriteitennota

Ontwerpen van een inspiratie- en positioneringsdocument is een voortvloeisel uit de Omgevingskoers zoals beschreven in de Prioriteitennota, maar de omgevingskoers en daarmee ook het vervolg heeft door veranderende context en breed sonderen van de behoefte bij onze partners tot een andere invulling geleid. Het inspiratie en positioneringsdocument draagt bij aan zowel de hoofdopgaven ‘vitale leefomgeving’ als ‘behoud van talent’. Het

fungeert als een hulpmiddel bij het maken van afwegingen met een ruimtelijke impact, doordat het spiegelt, inspireert en verbeeldt.

Wat willen we doen in 2025?

RNOB zet zich in als verbinder:
▪ In stand houden en verder verbeteren van de constructieve samenwerkingsrelatie met de provincie op het gebied van ruimtelijke ordeningsvraagstukken en regionale afstemming op deze thema's (voor lokale implementatie).
▪ Ondersteuning bieden aan de toepassing van het Ruimtelijk Voorstel RNOB (in 2024 uit te voeren) als basis voor regionale en lokale opgaven/ruimtelijke keuzes.
RNOB is trekker of eigenaar van:
▪ Toetsing van nakoming van de regionale afspraken over de huisvestingsopgave voor internationale werknemers (uit handelingsperspectief 'Voorzieningen voor internationale werknemers') die erop gericht zijn om waterbedeffecten tussen de gemeenten in Noordoost-Brabant te voorkomen.

Wonen

Een fijn woonklimaat

Er wonen steeds meer mensen in onze regio. De samenstelling van de bevolking verandert onder andere als gevolg van vergrijzing en steeds kleinere gezinnen. Door een tekort aan betaalbare en gemiddeld geprijsde koop- en huurwoningen komen vooral starters moeilijk aan een eigen huis.

Met betaalbare woningen op de juiste plek, goede voorzieningen en een groot aanbod van banen, willen we Noordoost-Brabant aantrekkelijk houden om in te wonen en werken; vooral voor jongeren, jonge gezinnen en internationale werknemers. Samen met de provincie Noord-Brabant stellen de gemeenten periodiek een regionale woonagenda op. Op deze manier willen we het woningaanbod de komende jaren beter laten aansluiten op de behoefte en doelgroepen in onze regio.

Relatie met de Prioriteitennota

De strategische lijnen vanuit de Prioriteitennota zijn:
Vitale leefomgeving:

- We zetten in op duurzame (energiezuinige) woningbouw en verduurzaming van de bestaande voorraad woningen.
- De woningbouwopgave, incl. afspraken in de regionale Woondeal, en de opgave van werklocaties krijgen hun ruimtelijke vertaling in de Omgevingskoers (position paper Ruimte). Op basis van de Regionale woondeal worden afspraken gemaakt over hoe en waar de woningen daadwerkelijk gerealiseerd worden.

Behoud van talent:

- In de Regionale Woondeal zijn afspraken gemaakt over de bouw van betaalbare koopwoningen en sociale huurwoningen. Hiermee sturen we op het bouwen van woningen voor o.a. jongeren en jonge gezinnen;
- Het thema internationale medewerkers blijft op de regionale agenda. Het betreft niet alleen huisvesting maar een, met gemeenten, afgestemde aanpak op volkshuisvesting, veiligheid, voorzieningen voor participatie en integratie.

Wat willen we doen in 2025?

RNOB is een platform voor:
▪ Afstemming in de regio voor ambtenaren en bestuurders. Focus ligt op 'wonen-gerelateerde' thema's die integrale regionale afstemming en samenwerking behoeven om succesvol te kunnen worden aangepakt.
▪ Consolideren en uitbouwen van het regionaal woonoverleg. De integrale aspecten van het wonen op regionaal niveau verder duiden en uitwerken.
RNOB zet zich in als verbinder:
▪ Ondersteuning bieden bij de uitvoering van de Regionale Woondeal die gemeenten, rijk, provincie en de in de regio werkzame woningbouwcorporaties in 2023 met elkaar hebben gesloten en in 2024 hebben herijkt.
▪ Gezamenlijk en proactief optrekken als regio richting provincie en Rijk.

5. Een sterk verhaal

Vertellen over de trots en kracht van de regio

Noordoost-Brabant is een regio van doeners, durvers en dromers die door samen te werken steeds voor vernieuwing zorgen op economisch gebied, op onderwijsgebied en op woongebied. Maar niet veel mensen weten dat en daarmee is onze regio ‘het best bewaarde geheim’.

We willen het positieve verhaal over Noordoost-Brabant én onze trots uitdragen. Met de kernboodschap van Noordoost-Brabant als basis voor onze lobby- en PR, Public Affairs en communicatie-activiteiten. Zo boeien en binden we talenten aan onze regio en maken we nóg meer ruimte voor innovatie en bestaande en nieuwe bedrijvigheid.

We vertellen over onze regio om:

1. elkaar (gemeenteraden/waterschapsbesturen, bestuurders en ambtelijke organisaties) te inspireren en te versterken in de rollen in RNOB;
2. stakeholders, waaronder provincie, rijk en bedrijfsleven, bij onze samenwerking te betrekken; en
3. bedrijven en talenten naar de regio te halen en te behouden.

Het verhaal van onze regio, de urgentie van de regionale opgaven en de keuzes voor programma's en projecten die we in regionale samenwerking maken, onderbouwen we met feiten en cijfers uit de Staat van de Regio Noordoost-Brabant. Dat doen we zowel in onze communicatie-activiteiten als in onze programma's en projecten. Samen met de economische ontwikkelorganisatie AgriFood Capital en de arbeidsmarktsamenwerking Noordoost Brabant Werkt dragen we de kracht en trots van Noordoost-Brabant uit. Regio Deal Noordoost Brabant biedt daarvoor een extra (communicatie)podium. Zo zetten we met elkaar Noordoost-Brabant op de (inter)nationale kaart.

Relatie met de Prioriteitennota

Aansluiting zoeken op lobby-thema’s bij relevante stakeholders. Regionale lobby op drie thema’s: Regio Deal, het Nationaal en Brabants Programma Landelijk Gebied en wonen. In 2025 herijken we onze lobby prioriteiten op basis van de actualiteiten.

Wat willen we doen in 2025?

RNOB zet zich in als verbinder:
▪ Zoeken van samenwerking met andere regio’s en maatschappelijke organisaties. In onze lobby zoeken we steeds meer de gemeenschappelijkheid met andere regio’s en maatschappelijke organisaties, zoals de (klankbordgroepen van) VNO/NCW Brabant/Zeeland, ZLTO, Natuur en Milieu etc.
▪ Verstevigen van relaties met andere regio’s. We zorgen voor het ontwikkelen en versterken van samenwerkingsrelaties met regio’s in onze nabijheid, zoals MRE en Noord-Limburg. Aan het Bestuur RNOB is extra bestuurlijke capaciteit toegevoegd voor het verstevigen van die relaties. Relatiebeheer is daarmee permanent geborgd.

- De relatie met de provincie Noord-Brabant (inclusief Brabants Ontwikkelingsmaatschappij (BOM) krijgt bijzondere aandacht. Onze inspanningen om aan de voorkant van provinciale beleidsprocessen meer en beter betrokken te worden werpen vruchten af (zoals met het Ruimtelijk Voorstel Brabant) en die lijn zetten we door.
- Het zoeken naar (gelegenheids)coalities met lobbyorganisaties als Inter Provinciaal Overleg (IPO), Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), BrabantStad (B7), Middelgrote steden (M7) etc.
- Sterker organiseren van eigenaarschap van lobbyonderwerpen door regionaal in te zetten op drie thema's, waarbij onze bestuurders de regionale boodschap uitdragen.

RNOB is trekker of eigenaar:

- Op basis van de Prioriteitennota (2023) zetten we nu in op Regio Deal (na afwijzing in 2023, gaan we de propositie opnieuw indienen in 2024, waarna lobby volgt), het Nationaal en Brabants Programma Landelijk Gebied en wonen. In 2025 herijken we onze lobby prioriteiten op basis van de actualiteiten.

6. Samenwerking

Bestuurlijke samenwerking

Wát we doen, hebben we vastgelegd in de Samenwerkingsagenda 'Richting 2030'. Hoe we het doen, hebben we vastgelegd in een Samenwerkingsconvenant. Regionale thema's raken steeds meer met elkaar verweven en dat maakt de opgaven complexer. Sectoraal werken is niet langer voldoende, maar we moeten steeds meer integraler en meer opgavegericht werken. Ook de behoeften en verwachtingen van burgers veranderen. De verwevenheid van thema's zien we terug in actuele vraagstukken zoals energie en ruimte, arbeidsmarkt, onderwijs en wonen, landbouw en natuur etc. Ook de bekende transities, zoals in de energiesector, landbouw en woningmarkt, vragen om een andere manier van werken. We moeten in gezamenlijkheid zoeken naar oplossingen en verbindingen tussen de thema's. In 2024 vernieuwen we ons samenwerkingsconvenant, waar in wordt meegenomen hoe om te gaan met de complexiteit van onze opgaven.

Relatie met de Prioriteitennota

De strategische lijnen vanuit de Prioriteitennota zijn: experimenteren met opgavegericht werken beginnend bij complexe en integrale thema's, intensievere samenwerking met de waterschappen en verkennen van samenwerking (verbinding) met sociale thema's.

Wat willen we doen in 2025?

RNOB is een platform voor:
▪ Het zetten van de volgende stappen naar meer integraliteit. Overkoepelend thema is steeds meer 'brede welvaart.'
RNOB zet zich in als verbinder voor:
▪ Uitbouwen van het partnerschap met het Rijk in de aanpak van belangrijke maatschappelijke en economische uitdagingen.
RNOB is trekker of eigenaar van:
▪ Uitwerking geven aan het nieuwe convenant. Aangezien het convenant 2021-2024 afloopt, wordt in het voorjaar een convenant voor de volgende periode opgesteld. In 2025 zorgen we ervoor dat wat in het convenant (en bijbehorende samenwerkingsafspraken) is vastgelegd wordt uitgevoerd.
▪ Heldere afspraken maken over (o.a.) vertegenwoordiging, mandaat en afstemming bij opgaven die buiten de RNOB-structuur vallen. In toenemende mate vragen regionale opgaven om een integrale afwegingen. Niet alle thema's zijn binnen RNOB georganiseerd, maar op een andere tafel (RES, verstedelijking). In de uitwerking van het nieuwe convenant wordt meegenomen hoe hier mee om te gaan. We zorgen ervoor dat voor iedereen duidelijk wie wanneer welke besluiten kan nemen.

Provinciale en nationale samenwerking

Samenwerking met de provincie Noord-Brabant

RNOB zoekt actief de samenwerking met andere partijen. Een belangrijke samenwerkingspartner is de provincie Noord-Brabant. In 2025 trekken we de lijn om als één overheid ('co-creatie') samen te werken verder door. Dat doen we op een aantal dossiers zoals in de aanpak van de Peel, de aanpak van de stikstofproblematiek via het Brabants Programma

Landelijk Gebied, de mobiliteitsopgave en de woonagenda. De uitdaging in 2025 zal ook zijn om de dossiers op de juiste manier aan elkaar te verbinden zonder erin verstrikt te raken. Dat vraagt een helder ruimtelijk afwegingskader om alle ruimteclaims in de regio op een goede manier te ordenen. Dat gaan we doen via een nog op te stellen Ruimtelijk Voorstel 2.0 in 2024. Dat is geen wettelijk vereist document. Eerder een vrijwillig met elkaar (gemeenteraden en algemene besturen) afgesproken ruimtelijke visie voor de regio op basis waarvan afwegingen tussen ruimteclaims op regionaal schaalniveau mogelijk zijn. Lokale omgevingsvisies zijn hiervoor een belangrijke bouwsteen (deze zijn ook al onderdeel van het in 2023 gepubliceerde Ruimtelijk Voorstel RNOB).

Samenwerking met het Rijk

De samenwerking met het Rijk zal in 2025 vooral gestalte krijgen langs de lijnen van de aanvraag van een nieuwe Regio Deal, het Nationaal Programma Landelijk Gebied (o.a. stikstof aanpak), de Nota Ruimte (met Ruimtelijke Arrangementen) en de opgave op het gebied van wonen en mobiliteit (verstedelijkingsagenda) en energie en klimaat (RES/PMIEK). De uitwerking van het principe om water en bodem meer sturend te maken, zal ook op de agenda staan van de samenwerking met het Rijk.

Interregionale samenwerking

RNOB werkt ook samen met andere regio's. Heel actief doen we dat in NOVEX De Peel met de Metropoolregio Eindhoven (MRE) en Noord- en Midden-Limburg. Specifiek voor 2025 staat een Regionale Investeringsagenda (RIA) voor de Peel. Ook in sommige lobby-dossiers trekken we samen op zoals in de A50-corridor (met MRE).

Met de Brabantse regio's is regelmatig overleg over samenvallende belangen en worden noties gedeeld over waar dagelijkse netwerken regiogrensoverschrijdend zijn en mogelijk aanleiding zijn tot overleg, afstemming of concrete actie (tussen gemeenten).

Internationale samenwerking

In het domein agrifood ondersteunt RNOB de samenwerking van AgriFood Capital met Regio Foodvalley en Greenport Venlo in FoodNL. Als FoodNL ontwikkelen de partners internationale proposities op de thema's Voeding & Gezondheid en Eiwittransitie en worden de Grüne Woche (Berlijn) en Europese Week voor Regio's en Steden (Brussel) bezocht.

7. Communicatie en organisatie

Communicatie

We zetten onze communicatieactiviteiten van 2024 voort in 2025 met als primaire doel om alle direct betrokkenen (raden, colleges en ambtelijke ondersteuners) te ondersteunen in hun rol binnen onze regionale samenwerking. Dat doen we vooral door zichtbaar te maken hoe we samenwerken en wat samenwerken in RNOB oplevert, met name voor inwoners en bedrijven. De kernboodschap van de regio Noordoost-Brabant vormt de basis van al onze communicatie- én lobbyactiviteiten.

Middelen en kanalen

De website www.rnob.nl is ons centrale communicatiemiddel. Hier is alle informatie te vinden over de rol van ‘de regio’, de ambities voor Noordoost-Brabant, onze programma’s en projecten (inclusief Regio Deal) ervaringsverhalen van direct betrokkenen, nieuws en actualiteiten en hoe RNOB is georganiseerd (inclusief de aangesloten gemeenten en waterschappen).

In een maandelijkse nieuwsbrief brengen we interviews en nieuws over programma’s en projecten. Hierin is ook aandacht voor de projecten van Regio Deal Noordoost Brabant waar RNOB penvoerder van is. We zijn actief op social media (LinkedIn en X). Rond specifieke onderwerpen organiseren we extra communicatie-activiteiten, bijvoorbeeld (regionale) themabijeenkomsten samen met de griffiers en/of stakeholders uit onze regio. De Klankbordgroep Raadsleden adviseert over onze communicatie, zodat de gemeenten en waterschappen zo goed mogelijk geïnformeerd en aangesloten zijn bij RNOB.

Financieel beheer, personeel en huisvesting

RNOB werkt nauw samen met AgriFood Capital en Noordoost Brabant Werkt. Samen streven we naar maximale samenhang en synergie door gezamenlijk op te trekken op het gebied van communicatie, administratie, secretariaat en overlegstructuren. Ook draagt de gezamenlijke huisvesting (op een deel van de tweede verdieping) in Agri&Food Plaza bij aan de netwerksamenwerking met de stakeholders die ook hier en in de nabijheid gevestigd zijn.

Het Regiobureau bestaat uit een regiomanager, een proces- en projectondersteuner, twee parttime secretaresses, een parttime regisseur communicatie, een parttime programmamanager Regio Deal en een (gedetacheerde) strateeg.

Daarnaast detacheren de gemeenten en waterschappen parttime medewerkers, zoals programmaregisseurs, een controller en de secretarissen voor portefeuillehoudersoverleggen. Incidenteel huurt het Regiobureau mensen in. Een ingehuurde administratief medewerker en de controller zorgen voor de strategische en dagelijkse afhandeling van de inkomende en uitgaande geldstromen. De slagkracht wordt voornamelijk bepaald door de ambtelijke capaciteit die door de deelnemende gemeenten en waterschappen zelf ter beschikking wordt gesteld. De afspraak is gemaakt dat iedereen naar rato levert. Kan de capaciteit niet geleverd worden, dan staat daar een financiële vergoeding tegenover. Facilitaire zaken worden afgenomen bij Agri&Food Plaza op de Onderwijsboulevard in ’s-Hertogenbosch.

8. Begroting 2025

Inkomsten

RNOB beheert de middelen uit de Regiorekening, die in dit jaarplan wordt gepresenteerd. Inkomsten en uitgaven aan tijdelijke programma's, zoals de Regio Deal[9] en het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland (IBP) zijn in dit jaarplan en begroting verwerkt voor zover deze via de Regiorekening RNOB worden vereffend. Een nieuwe regeling op het gebied van economie en innovatie wordt in 2024 onderzocht vanuit het POHO Economie. Een deel van de bijdragen gaat rechtstreeks naar de projectuitvoerende partners en vormt geen onderdeel van deze begroting. RNOB is verder penvoerder van mobiliteitsprojecten SmartwayZ, expatprogramma LivingIn en de uitvoering van de Regionale woon- en woonzorgdeals. In deze projecten zit geen RNOB-middelen.

Omschrijving	Financier	Bedrag in €
Bijdrage convenantpartners (o.b.v. schatting 614.500 inwoners in de regio)	Gemeenten en Waterschappen	2.042.843
Vergoeding coördinatie impulsregeling	Provincie Noord Brabant	30.922
Bijdrage Partners Regiodeal	AgriFood Capital | Noordoost Brabant Werkt	35.000
TOTAAL		**€ 2.108.765**

Op basis van de afspraken in het Samenwerkingsconvenant storten de gemeenten en waterschappen uit de regio een financiële bijdrage op Regiorekening. Voor de gemeenten is dit jaarlijks € 3,- per inwoner. De bijdrage van beide waterschappen voor het Regiorekening is 6,5% van de totale bijdragen van alle gemeenten (op basis van € 3,-). Op basis van het voorstel voor het nieuwe Samenwerkingsconvenant wordt dit bedrag geïndexeerd. Hierbij houden we rekening met een loonindex van 4,66% en een index voor materiële overheidsconsumptie van 3,9%. Onze begroting bestaat uit ongeveer 20% loon en 80% goederen en diensten, dus het gewogen indexcijfer bedraagt 4,05 % (20% x 4,66% + 80% x 3,9%). De middelen worden vervolgens op grond van het voorstel voor het nieuwe samenwerkingsconvenant verdeeld over de organisaties RNOB (€ 1,62 per inwoner) en AgriFood Capital (€ 1,50 per inwoner).

De gemeente Heusden heeft per 1-1-2025 haar regionale samenwerking naar Hart van Brabant verlegt[10] en is daarmee uit de samenwerking RNOB en AgriFood Capital getreden. Dit betekent € 142.000 minder inkomsten en ook minder uitvoerende capaciteit vanuit Heusden.

Samenwerken in RNOB en AgriFood Capital stelt ons in staat om financiering te krijgen van met name Provincie, Rijk en Europa. Deze bijdragen zijn bedoeld voor projecten die de gemeentegrenzen overstijgen. Het is altijd geoormerkt geld; dit kan alleen gebruikt worden voor specifieke doelstellingen. In de meeste gevallen gaat het om bijdragen op basis van cofinanciering: van de deelnemende gemeenten of de regionale samenwerking zelf wordt ook een bijdrage gevraagd. Zo leidt de samenwerking tot extra mogelijkheden. In de begroting zijn alleen de uitgaven voor eigen cofinanciering vanuit RNOB opgenomen en niet de subsidiebaten, omdat deze gelijk zullen zijn aan de kosten welke niet uit de eigen

[9] https://www.regionoordoostbrabant.nl/zo-doen-we-dat/tag/regio-deal

[10] https://www.rnob.nl/nieuws/heusden-verlegt-regionale-samenwerking-naar-hart-van-brabant

cofinanciering worden gedekt. Bovendien is vooraf niet duidelijk of en welk deel RNOB zelf uitvoert binnen de projecten. Soms wordt een deel van het subsidiebudget overgedragen aan derden voor de uitvoering van de projectactiviteiten.

Uitgaven

UITGAVEN			
Opgave	**Deelopgave**	**Portefeuillehouders**	**Bedrag in €**
Vitale leefomgeving	Algemeen	Duurzame Leefomgeving	10.000
	Vitaal landelijk gebied		50.000
	Klimaatadaptatie		10.000 (*)
	Natuur en Landschap		40.000
	Energietransitie		(**)
	Transitie Landbouw ▪ Beleid en ondersteuning ▪ Cofinanciering Boeren Innovatienetwerk II (IBP-3)		 20.000 50.000
Duurzaam bereikbaar	Algemeen	Ruimte, Mobiliteit en Wonen	45.000
	Slimme en schone mobiliteit		(***)
	Verkeersveiligheid		(***)
	Robuuste infrastructuur en netwerken		(***)
Aantrekkelijk vestigen	Algemeen	Economie	75.000
	Regelingen		175.000
	Vestigingslocaties		(***)
	Innovaties en bedrijvigheid ▪ Voedsel & gezondheid ▪ Internationale samenwerking		 50.000 10.000
	Experimenteerruimte		(***)
Behoud van talent	Blijfklimaat	Ruimte, Mobiliteit en Wonen	(***)
	Wonen		(***)
Een sterk verhaal		Bestuur RNOB	25.000
Partner			
Economie	AgriFood Capital	Economie	1.039.460
Regio Deal		Bestuur RNOB	32.000
Bestemmingreserve (nieuwe kansen)			51.498
TOTAAL PROGRAMMATISCHE UITGAVEN			**1.682.958**
Organisatie			
Bestuurlijke samenwerking	Bestuur | Algemene Vergadering | Colleges/DB-waterschap | Raden/AB-waterschappen	Bestuur RNOB	55.000
Regiobureau	Personeel		326.500
	Inhuur		37.500
	Organisatiekosten		106.359
Subsidiebeheer & Coördinatie Regelingen			50.448
TOTAAL EXPLOITATIEKOSTEN			**575.807**
TOTAAL UITGAVEN			**2.258.765**

INKOMSTEN -/- UITGAVEN	**-150.000**
ONTREKKING UIT DE OVERIGE RESERVE	**150.000**
BEGROTINGSSALDO	**0**

(*) programmakosten worden gefinancierd door de watersamenwerkingen
(**) uitvoering door Stuurgroep RES-organisatie (= geen onderdeel RNOB)
(***) budget uit ‘algemeen’ van betreffende poho

Begrotingssaldo

De begroting is sluitend door een onttrekking van € 150.000,- aan de overige reserves. Het tekort komt grotendeels door het verleggen van de samenwerking van Heusden naar Hart van Brabant. De gevolgen van de sterk toegenomen inflatie vanaf september 2021 werkt nu zichtbaar door in onze begroting. De onttrekking uit de reserve is mogelijk, waarbij de reserve ruim op voldoende niveau blijft. Eind 2022 bedroeg deze reserve € 370.000,-. Er bestaan geen afspraken over een ondergrens.